

Jordbrukets ålderssammansättning

Martin Nordin¹

Inledning

Detta PM redovisar jordbrukets ålderssammansättning. Utgångspunkten är utvärderingsrapporten *Hur träffsäkra är EU:s inkomststöd till jordbruket?* (2025), framtagen av AgriFood Economics Centre på uppdrag av Jordbruksverket.

PM:et syftar till att belysa frågor relaterade till generationsskifte inom jordbruket samt hur engagemanget i jordbruksverksamhet varierar med ålder. Vi beskriver därför åldersfördelningen bland alla individer med jordbruksinkomst år 2021. Därutöver presenteras åldersgruppernas relativa inkomstandel vilket illustrerar bidraget till jordbruksproduktionen. Dataunderlaget kommer från SCB:s databas LISA, se Nordin (2025) för detaljer.

Resultatredovisning

Populationen delas in efter två dimensioner – dels om individen är jordbruksföretagare eller anställd inom jordbruket, dels om jordbruket utgör individens huvudsakliga verksamhet eller är en biverksamhet vid sidan av annan näringsverksamhet eller anställning utanför jordbruket. Med utgångspunkt i denna klassificering fördjupar vi oss här i hur dessa grupper fördelar sig åldersmässigt.

Statistiken presenteras uppdelad på ettåriga åldersgrupper. Av sekretesskäl har åldersgrupper med färre än 15 individer exkluderats. Detta innebär inte att exempelvis jordbruksföretagare över 75 år med jordbruk som biverksamhet saknas, utan att antalet individer i dessa åldersintervall understiger sekretessgränsen.

Antal och andel jordbrukare

Figur 1 redovisar samtliga individer med jordbruksinkomst, uppdelade i tre kategorier:

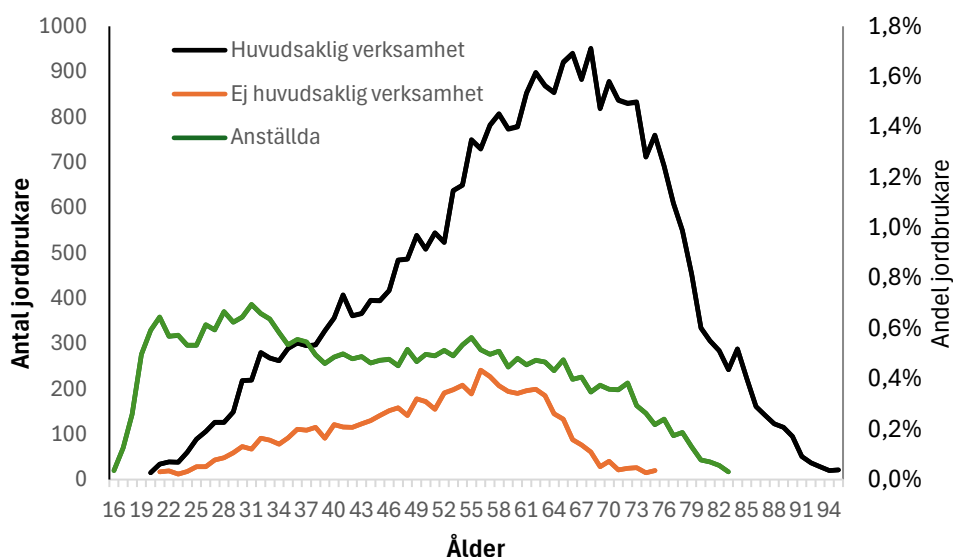
- a) jordbruksföretagare med jordbruk som huvudsaklig verksamhet (59 procent av jordbrukarna),
- b) jordbruksföretagare med huvudsaklig verksamhet eller anställning utanför jordbruket (11 procent)

¹ Mer information: Martin.Nordin@agrifood.lu.se, Telefon: 046 222 46 69

- c) anställda inom jordbruket (oavsett om jordbruket utgör huvud- eller bisyssla) (30 procent).²

Figur 1 visar att bland jordbrukare under 40 år är anställning den vanligaste sysselsättningsformen. För jordbruksföretagare med jordbruk som biinkomst är andelen som störst runt 55 års ålder, för att därefter minska kraftigt i samband med pensionsåldern kring 65 år. För jordbrukare över 40 år är det vanligast att vara företagare med jordbruk som huvudsaklig verksamhet. Denna andel ökar fram till omkring 70 års ålder för att därefter minska.

Att en mycket stor andel äldre jordbrukare är jordbruksföretagare med jordbruk som huvudsaklig verksamhet beror sannolikt på att personer som tidigare haft jordbruket som biinkomst i samband med pensionering har avslutat sin tidigare anställning eller annan verksamhet. Det som tidigare utgjorde en biinkomst från jordbruket blir därmed den huvudsakliga förvärvsinkomsten. Det är samtidigt viktigt att notera att den största inkomstkällan för många äldre jordbrukare utgörs av pensionsinkomst, vilka inte räknas som förvärvsinkomst.

Figur 1. Antal och andel jordbrukare år 2021 uppdelad på ettåriga åldersgrupper och typ av jordbrukare. Andel i relation till totalt antal individer med jordbruksinkomst.

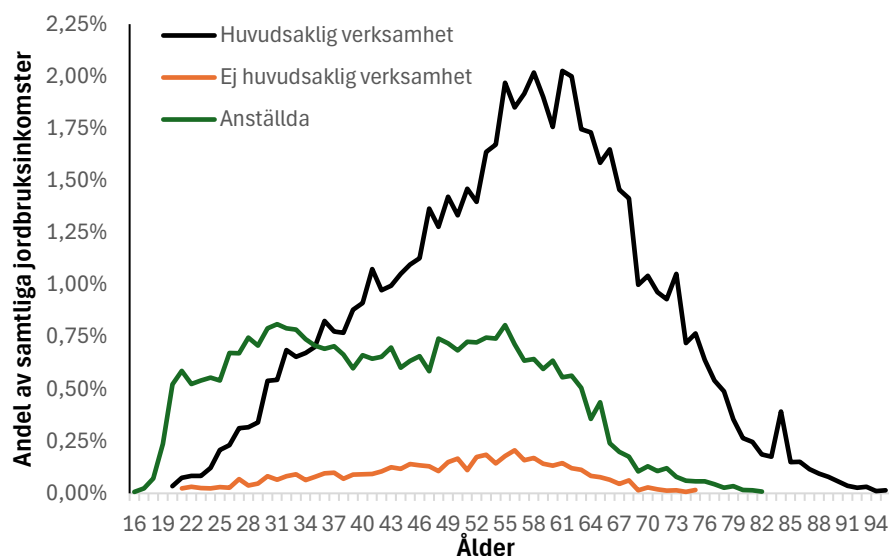
Jordbrukares inkomstandelar utifrån ålder

Ett relaterat perspektiv avser hur olika åldersgrupper bidrar till jordbrukets produktion. Eftersom vi saknar mått på individernas bidrag till produktionen illustrerar vi bidraget med inkomst. Generellt bör en högre inkomst återspegla ett större bidrag till produktionen.

I stället för att fokusera på antalet individer i olika åldersgrupper studeras därför hur stor andel av de totala inkomsterna inom jordbruket som tillfaller respektive åldersgrupp. Inkomsten används därmed som ett proxy-mått på individers – och sammantaget åldersgruppers – bidrag till den totala jordbruksproduktionen i Sverige.

För varje åldersgrupp relateras därför gruppens samlade jordbruksinkomster till jordbrukets totala inkomster. Analysen genomförs även separat för var och en av de olika typerna av jordbrukare (grupperna a–c ovan).

² I nämnd rapport delades även de anställda upp på de med huvudsaklig och ej huvudsaklig verksamhet inom jordbruket. Men här slår vi samman grupperna för det visade sig att endast cirka 5 procent av de anställda hade jordbrukets som en biverksamhet.

Figur 2. Andel av de totala jordbruksinkomsterna för varje åldersgrupp och typ av jordbrukare (i relation till totala jordbruksinkomster).

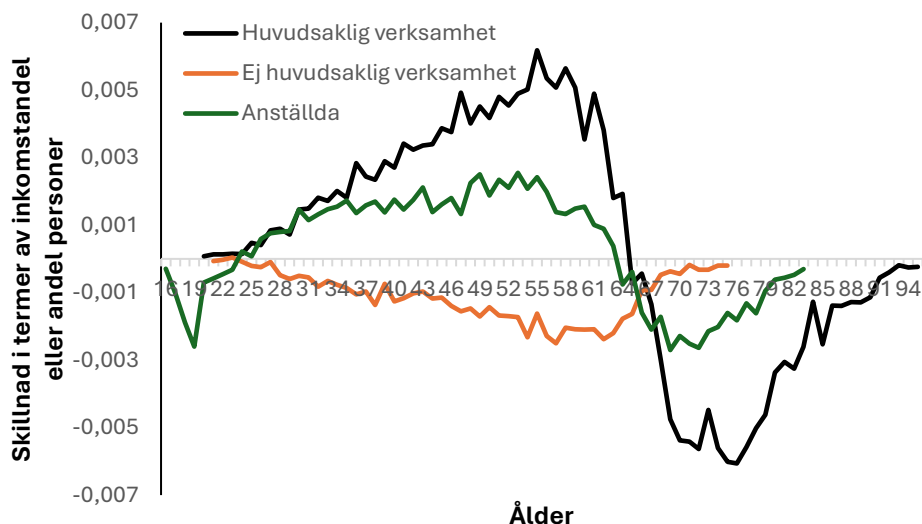
Figur 2 visar ett mönster som är mycket likt det vi ser för antal individer i figur 1. Det finns dock viktiga skillnader men för att åskådliggöra dessa måste vi sätta fördelningen i figur 1 i relation till fördelningen i figur 2. Alltså att man räknar ut vilka grupper som har högre eller lägre inkomstandel än vad som motsvarar av deras gruppstorlek. I praktiken att man tar *inkomstandelen* i figur 2 minus *andelen* (personer) i figur 1 för varje grupp.

Därmed illustrerar figur 3 vilka åldersgrupper som bidrar mer (positiva värden i figuren) respektive mindre (negativa värden i figuren) till jordbruksproduktionen i förhållande till deras andel av antalet individer.

Figuren visar, som förväntat, att jordbruksföretagare med huvudsaklig verksamhet inom jordbruket och som befinner sig i arbetsför ålder (<65 år) utgör en betydligt större andel mätt i inkomstandel än i antal personer. Detta gäller även för anställda, men i mindre utsträckning.

För jordbruksföretagare med jordbruk som biinkomst är situationen den motsatta: i arbetsför ålder har denna grupp en inkomstandel som är lägre än deras andel av antalet jordbrukare, vilket – som förväntat – indikerar ett lägre engagemang i jordbruksverksamheten.

För äldre jordbrukare (65+) är engagemanget, mätt i inkomstandel, lägre än deras andel av antalet jordbrukare. Den största skillnaden återfinns bland jordbruksföretagare med huvudsaklig verksamhet inom jordbruket.

Figur 3. Jämförelse baserad på skillnaden mellan gruppens andel av totala jordbruksinkomster och andel jordbrukare.

Sammanfattning

Analysen visar tydliga åldersmönster i jordbruket. Yngre jordbrukare är främst anställda, medan jordbruksföretagare med jordbruk som biverksamhet är vanligast i medelåldern och minskar kraftigt runt pensionsålder. För jordbrukare över 40 år dominerar företagare med huvudsaklig verksamhet inom jordbruket, delvis eftersom jordbruk som tidigare varit en biinkomst blir huvudinkomst efter pensionering.

När bidraget till jordbrukets produktion mäts i termer av jordbruksinkomster framgår att jordbruksföretagare i arbetsför ålder med huvudsaklig verksamhet inom jordbruket bidrar betydligt mer än vad deras gruppstorlek antyder. Anställda bidrar också relativt mer, men i mindre utsträckning. Företagare med biinkomst bidrar däremot mindre än deras andel av antalet jordbrukare. För äldre jordbrukare (65+) är inkomstandelen genomgående lägre än deras andel av gruppen.

Referens

Nordin, M. (2025). *Hur träffsäkra är EU:s inkomststöd till jordbruket? En utvärdering av jordbrukares inkomster och motståndskraft inom ramen för strategisk plan 2023–2027*. Jordbruksverket, Utvärderingsrapport 2025:16